

MOND D'ENERGEIA ELA: referats e de da portas avertas Davent digl ieli – tar energeias regenerablas

comm./mc L'uniun mond d'energeia ela less sensibilisar la populaziun e l'economeia per chesta tematica. Ord chest muteiv organischa l'uniun igls 15 da matg 2019 dallas 17.30 – 19.00 ena seria da referats aint igl mund d'energeia ela a Savognin.

«Veiver cunsciaind digl ambiaind è en giaveisch da bleras famiglias», declera Patric Vincenz, magnafatschenta mond d'energeia ela. Abitar è ena posiziun-clav: la mesadad digl antier consum d'energeia dalla Svizra croda sen tgesas d'abitar, surtot per scaldar e per l'ava tgoda. Cun schliaziuns tecnicis innovativas so neir stgaffei a en'atgna ovra electrica. Urs Hefti, cunsiglieder d'energeia cun certifi at professional federal, digl mond d'energeia ela cumpletescha: «A madem mument son neir sbassos considerabel igls costs existents d'energeia».

Divers referats

Stefan Engler, igl president digl mond d'energeia ela, tigna en curt referat d'introducziun dalla situaziun naziunala dall'energeia e dallas cundiziuns da basa d'energeia.

Alloura suondan igls suandonts referats:

- Pegnas d'ieli on nign avigneir (Tho as Kalbermatten)
- Produtgier e duvvar l'atgna electricitad, uscheia vignigl fatg! (Severino Schmid)
- Planisaziuns tecnicis da tgesa regenerablas (Roman Diem)
- Projects da referenza or dalla regiun Christian Hassler (Hassler energia alternativa sa)

Igls referents stattan a disposiziun per dumondas tecnicis e rapportan dad experientschas concretas, las calas els on fatg cun realisar divers projects.

L'atgna tgesa davainta en'ovra electrica

Siva digl 2014 vignan organisos ainten Svizra igls «deis digl suglegl». Igl 2019 on chels li digls 24 da matg anfignen igls 2 da zarcladour. L'uniun mond d'energeia ela sa participescha alla seria d'occurenzas cun en de dallas portas avertas tigl tema «L'atgna tgesa davainta en'ovra electrica».

Sonda, igls 25 da matg 2019 organischa l'uniun mond d'energeia ela a Lantsch ed a Cunter en de dallas portas avertas.

Interessos on la pusebladad da visitar dallas 10.00-12.00 ena tgesa sanada a Lantsch cun en indrez fotovoltaic, en indrez solar termic ed ena pompa pneumatica idraulica.

Sivamezde so neir vurdada dallas 14.00–16.00 ena tgesa d'ena famiglia a Cunter. La tgesa biageida da nov cun certifi at Minergie A cumpeggia en indrez fotovoltaic, ena pompa pneumatica idraulica ed ena pegna da lenna.

Patrungs e persungas digl rom infurmeschan visitaders interessos sur dalla planisaziun, realisaziun e lour experientschas. Represchentants digl mond d'energeia ela mossan agl publicum scu tgi en bietg existent so neir sano ni scu tgi so neir realiso en nov bietg. Ultra da chegl vign infurmo sur da diversas contribuziuns da promoziun.

Las veias d'access èn signalisadas davent dallas veias principalas.

Cumonda l'UE igls dretgs digls confederos?

Dattigl ena nova lescha d'armas?

Cun en EA tar l'intensifi aziun digl dretg dad armas dalla UE perda la Svizra egn digls sies dretgs digl pievel tgi vala gio siva da tschentaners, igl dretg da tigneir en'arma ed uscheia er ena part dalla cultura. Cunsigliera federala Karin Keller Sutter ò stua confessar: «ainten Svizra dattigl an cumparegliaziun bleras armas e chegl antras la tradiziun digl teir. Tuttegna dattigl ple u manc nigns problems. Ainten bleras teras ins è stupia surdlonder.» Dar giu l'arma e chegl sainza lubientscha excepziunala vign a pro cun en'expropriaziun. Chesta expropriaziun tutgess tot igls svizzers e tot las svizzras, oramaias bler possessours dad armas tgi èn betg tiradours da sport. Forssa er Vous? L'intensifi aziun digl dretg dad armas dalla UE pertotga oramaias betg angal sportists da teir e cres manevels agl sport da teir, NA er bler svizzers e svizzras integhers. L'UE relascha en dretg dad armas per 28 stadis europeics, per stadis scu Croazia, Romania, Bulgaria, Ungaria ed oters. Per ena part digls stadis europeics po chesta intensifi aziun è pero perfranc betg adattada per la Svizra tgi ò gio en strantg dretg dad armas. Pertge sto la Svizra suverana, cuagl sies dretg dad armas sainza macla e sias atgnas culturas surpiglier scu stadi betg dalla UE, igl dretg da chella? Pertge laschagn nous confederos tiers en tal dictat dalla UE? Igl pievel ò decida igl 2011 ancunter ena clausula da necessitad, ancunter ena registraziun scu er ancunter en scumond per «armas privlousas». Dues ossa betg neir risguardada la viglia digl pievel? Chegl tot per ena intensifi aziun absurda, malnizzevla, dictada digl ester, sainza eff ct ancunter attentats terroristics e betg per dapple siertad. Perchegl, igls 19 da matg en cler NA alla intensifi aziun digl dretg dad armas dalla UE.

Carl Frischknecht, Tumegl,
president Uniun da teir cantunala
transl. mc

En curt referat tigna er cunsiglieder digls cantuns Stefan Engler.